

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK VE ÇANAKKALE SAVAŞLARINI ARAŞTIRMA MERKEZİ

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı

The Turkish Yearbook of Çanakkale Studies

Yıl / Year **15**

Sayı / Number **23**

Güz / Autumn **2017**

ISSN: 2148-0877

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

ATATÜRK VE ÇANAKKALE SAVAŞLARINI ARAŞTIRMA MERKEZİ

Yayın İsmi: Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı
Publication Name: *The Turkish Yearbook of Çanakkale Studies*

Yayın Türü: Süreli Hakemli Yayın
Publication Type: *Periodical Peer-Reviewed Publication*

Yayın Şekli: Yılda iki kez, Türkçe ve İngilizce
Publication Form: *Twice a Year, in Turkish and English*

ISSN: 2148-0877

Sahibi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi adına Rektör Prof. Dr. Yücel ACER
Owner: *On behalf of the Çanakkale Onsekiz Mart University, Prof. Yücel ACER*

Dergi Hakkında: Dergi Hakkında: Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı, yılda iki kez yayınlanan hakemli bir dergidir. Gönderilen yazılar yayın kurulunda incelendikten sonra konunun uzmanı iki hakemin, gerekli görüldüğü takdirde üçüncü bir hakemin değerlendirmesi ve yayın kurulunun onayıyla yayınlanır. Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı'nda yayınlanan yazılarda savunulan fikirler yazarlarına aittir. Derginin tüm hakları saklıdır. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar dışında önceden yazılı izin alınmaksızın hiçbir iletişim, kopyalama sistemi kullanılarak yeniden basılamaz.

About The Journal: *The Turkish Yearbook of Çanakkale Studies is a peer-reviewed journal published twice a year. After the evaluation of the editorial board, the submitted papers are delivered to two, or three if need be, referees specialized in the related issue. Upon the approval of the editorial board, the paper is published. Ideas defended in the papers published in The Turkish Yearbook of Çanakkale Studies belong to the authors. All Rights Reserved. No part of this publication may be reproduced, stored or introduced into a retrieval system, or transmitted in any form, or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission of the editors.*

Tarayan İndeksler/Indexing:

Modern Language Association (MLA)

International Institute of Organized Research (I2OR)

Eurasian Scientific Journal Index (ESJI)

Scientific Indexing Services (SIS)

Index Islamicus

Tübitak-Ulakbim Tr Dizin (Sosyal Bilimler Veri Tabanı)

Türk Eğitim İndeksi

Sosyal Bilimler Atıf Dizini (SOBIAD)

Akademik Türk Dergileri İndeksi

Akademik Araştırmalar İndeksi

Arastirmax Bilimsel Yayın İndeksi

İletişim/Contact:

Adres: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi

Fen Edebiyat Fakültesi 17100 Merkez/ÇANAKKALE

Tel: (+90) (286) 2180018 - 1726 | **Faks:** (+90) (286) 2180533

Erişim: www.canakkalearastirmalari.comu.edu.tr | **E-posta:** canakkalearastirmalari@comu.edu.tr

Teknik Hazırlık/Technical Preparation: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Matbaası

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Terzioğlu Kampüsü, Çanakkale

Tel: 0286 218 00 18 | **Faks:** 0286 218 26 16 | **E-Posta:** matbaa@comu.edu.tr

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı

The Turkish Yearbook of Çanakkale Studies

Yazı İşleri Müdürü/Editors

Doç. Dr. Özkan KESKİN

Doç. Dr. Murat KARATAŞ

Editör Yardımcısı/Assisting Editor

Okt. Barış BORLAT

Ar. Gör. M. Bedreddin ŞİMŞEK

Sekreteryaya

Ar. Gör. Buğra TERZİ

Yayın Kurulu/Editorial Board

Doç. Dr. Ali SÖNMEZ	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin KAYHAN
Doç. Dr. Aşkın KOYUNCU	Yrd. Doç. Dr. Mithat ATABAY
Doç. Dr. Cumhuriyet ARSLAN	Yrd. Doç. Dr. Semiha ALTIER
Doç. Dr. Reyhan KÖRPE	Yrd. Doç. Dr. Taner GÖK
Doç. Dr. Şeref ULUOCAK	Yrd. Doç. Dr. Yusuf ACIOĞLU
Doç. Dr. Şerif KORKMAZ	Yrd. Doç. Dr. Cengiz PARLAK
Yrd. Doç. Dr. Cahide SINMAZ SÖNMEZ	Yrd. Doç. Dr. Hayrettin İhsan ERKOÇ
Yrd. Doç. Dr. Ferudun Hakan ÖZKAN	Okt. Aytun YAZGI

Danışma Kurulu/Advisory Board

Prof. Dr. Abdullah GÜNDOĞDU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Fuat ÖRENCİ (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Osman UYSAL (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Anıl BİLGİN (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. Behçet Kemal YEŞİLBURSA (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Bekir KOÇ (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. C. Brian ROSE (Pennsylvania Üniversitesi)
Prof. Dr. Cezmi ERASLAN (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatmagül DEMİREL (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülden SARIYILDIZ (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Haluk SELVİ (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. Heinz RICHTER (Mannheim Üniversitesi)
Prof. Dr. Işıl ÇAKAN HACİBRAHİMOĞLU (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim Ethem ATNUR (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim ŞİRİN (Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. İlhami YURDAKUL (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim SEZGİN (Trakya Üniversitesi)
Prof. Dr. İhsan GÜNEŞ (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. İzzet ÖZTOPRAK (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Keir REEVERS (Monash Üniversitesi)
Prof. Dr. Kemal ARI (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Machiel KIEL (Hollanda Araştırma Enstitüsü)
Prof. Dr. Mahir AYDIN (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet ALİ BEYHAN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Mete TUNÇOKU (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin AVIŞIĞI (Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Mihai MAXİM (Bükreş Üniversitesi)
Prof. Dr. Mithat AYDIN (Pamukkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa YILMAZ (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Neşe ÖZDEN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Nurettin ARSLAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Peter B. GOLDEN (Rutgers Üniversitesi)
Prof. Dr. Raelene FRANCES (Monash Üniversitesi)
Prof. Dr. Rüstem ASLAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Salim CÖHCE (İnönü Üniversitesi)
Prof. Dr. Temuçin Faik ERTAN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Yılmaz KURT (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Vedat ÇALIŞKAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Yüksel ÇELİK (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Burhan SAYILIR (Anadolu Üniversitesi)
Doç. Dr. Cihan PIYADEOĞLU (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
Doç. Dr. Erdoğan KELEŞ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Doç. Dr. Erkan KONYAR (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatih M. SANCAKTAR (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Funda SELÇUK ŞİRİN (Kocaeli Üniversitesi)
Doç. Dr. Hatice ORUÇ (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Hayri ÇAPRAZ (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Doç. Dr. İsa BLUMI (Stockholm Üniversitesi)

Doç. Dr. İbrahim ERDAL (Bozok Üniversitesi)
Doç. Dr. Murat KEÇİŞ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Doç. Dr. Örlin SABEV (Bulgaristan Bilimler Akademisi)
Doç. Dr. Recep KARACAKAYA (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
Doç. Dr. Serdar SARISIR (Ankara Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Ali AHMETBEYOĞLU (İstanbul Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Aysegül KILIÇ (Trakya Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Fatih GENCER (Bitlis Eren Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Güneş ŞAHİN (Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Metin ÜNER (İstanbul Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Muhammet YAZICI (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Neriman HACISALİHOĞLU (İstanbul Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Süheyla YENİDÜNYA (Trakya Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Şahin KILIÇ (Trakya Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Yusuf Alperen AYDIN (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Ian MCGIBBON (Yeni Zelanda Kültür ve Miras Bakanlığı)
Dr. Çağfer GÜLER (Ankara Üniversitesi)
Dr. Can AVCİ (İstanbul Üniversitesi)

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı

23. Sayı'nın Hakemleri

Prof. Dr. Ahmet ALTINTAŞ
Prof. Dr. Ali Osman UYSAL
Prof. Dr. Ferudun ATA
Prof. Dr. Hakan UZUN
Prof. Dr. Işıl ÇAKAN
Prof. Dr. Melek ÇOLAK
Prof. Dr. Neşe ÖZDEN
Prof. Dr. Nurettin ASLAN
Prof. Dr. Rüstem ASLAN
Prof. Dr. Turan TAKAOĞLU
Doç. Dr. Bengül BOLAT
Doç. Dr. Burhan SAYILIR
Doç. Dr. Erhan ÖZTEPE
Doç. Dr. Hacı Veli AYDIN
Doç. Dr. Hakan DALOĞLU
Doç. Dr. Murat KARATAŞ
Doç. Dr. Mustafa GÖLEÇ
Doç. Dr. Özkan KESKİN
Doç. Dr. Serdar SARISIR
Doç. Dr. Soner KARAGÜL

Yrd. Doç. Dr. Ali ÖZCAN
Yrd. Doç. Dr. Bilge KARBİ
Yrd. Doç. Dr. Figen ATABEY
Yrd. Doç. Dr. Güneş ŞAHİN
Yrd. Doç. Dr. İhsan ERKOÇ
Yrd. Doç. Dr. Kamil DOĞANCI
Yrd. Doç. Dr. Mithat ATABAY
Yrd. Doç. Dr. Orhan KAPLAN
Yrd. Doç. Dr. Özgür KIYÇAK
Yrd. Doç. Dr. Süleyman ÜNÜVAR
Yrd. Doç. Dr. Volkan MARTİN
Yrd. Doç. Dr. Yılmaz KÜÇÜKÖNCÜ
Yrd. Doç. Dr. Yusuf ACIOĞLU
Dr. Emin Alp MALKOÇ
Dr. Murat HATİP
Dr. Mustafa ŞAHİN
Dr. Rezzan ÜNALP
Dr. Suat AKGÜL
Dr. Yunus KOBAL
Okt. Barış BORLAT
Ar. Gör. M. Bedreddin ŞİMŞEK

Kendi Kaleminden

Prof. Dr. Ahmet Mete TUNCOKU

1946 yılında Denizli – Çal’da doğdum. Ailem aslen Kahramanmaraşlı. Babamın görevi nedeniyle çocukluğum ve üniversiteye kadar olan eğitimim; Denizli, Çorum, Tunceli, Erzurum, Gaziantep, Aydın, Kütahya ve Ankara’da geçti. 1969 yılında A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden mezun oldum. Hemen ardından, 1970 yılında Japon Hükümeti’nin burslusu olarak bu ülkeye gittim. Japon dilini öğrendikten sonra Kyoto Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde, Yüksek Lisans ve Doktora çalışmalarımı tamamladım. 1978’de Türkiye’ye dönerek O.D.T.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset ve Kamu Yönetimi Bölümü’nde göreve başladım. 1985 yılında Doçent ve 1990’da Profesör oldum. O.D.T.Ü.’de yaklaşık 25 yıl, Uluslararası İlişkiler alanında ders ve seminerler verdim. Uluslararası İlişkiler Bölümü’nün kurucu başkanlığını yaptım.

Çanakkale’ye ilk kez 1976 yılında ve kısa dönem askerlik görevim için geldim. Bu olay benim açımdan, sadece özel yaşamımı değil, akademik yaşamımın gelişmesini de etkileyip, yepyeni bir dönemin başlangıcı oldu. Çanakkale Savaşları ve Çanakkale tarihine olan akademik ilgim o sıralarda başladı. Öyle ki, giderek asıl uzmanlık alanım olan Japonya Çalışmaları yanısıra, Çanakkale Savaşları Siyasal Tarihi konusunda da yazıp çizmeye, bir şeyler üretmeye başladım. 1982 yılıyla birlikte, Çanakkale Savaşları konusunda düzenlenen yurtiçi ve yurtdışındaki akademik etkinliklere daha sık çağrılmaya başladım. Bu arada İngiltere, Avustralya, Yeni Zelanda ve İrlanda arşivlerinde Çanakkale Savaşları ile ilgili araştırma ve çalışmalar yaptım. Birçok ülkede bu konuda konferanslar verdim.

Aslında, Çanakkale ile olan bu akademik ilgim nedeniyledir ki; 1992 yılında Ç.O.M.Ü.’ye Kurucu Rektör olarak atandım. Görevim süresince, ekip olarak Çanakkale’ye yakışır bir üniversite kurabilmek için çalıştık. Daha sonra, 2002’de kadromu O.D.T.Ü.’den, Ç.O.M.Ü. Eğitim Fakültesi’ne aktardım. Burada, Japon Kültürü ve Tarihi dersleri ile Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans ve Doktora programlarında Asya, Japonya ve Uzak Doğu Politikaları ile ilgili seminerler verdim ve çok sayıda tez danışmanlığı yaptım. Kurucu Rektörlük görevim sırasında ilk yaptığımız işlerden biri, Çanakkale Savaşları’nın daha bilimsel bir şekilde, bilimsel kaynaklara dayanarak araştırılıp anlatılabilmesini amaçlayan bir araştırma merkezi kurmak oldu. Böylece, kurduğumuz Atatürk ve Çanakkale Savaşları Araştırma Merkezi (AÇASAM) gerçekten de kısa süre içinde bu alanda değerli çalışmalar yapmıştır.

Bu süreçte, Çanakkale Savaşları Türk Yıllığı adlı bilimsel bir dergi yayınlamaya başladık. Böylece hem Çanakkale Savaşları Tarihi, hem de Çanakkale ile ilgili konulardaki akademik çalışmaları desteklemeyi amaçladık. Dergimiz kısa sürede gelişti ve TÜBİTAK ULAK-BİM Bilimsel Dergiler listesine alındı.

Aynı merkez aracılığıyla, ulusal ve uluslararası sempozyumlar düzenledik. Bu sempozyumlarda, uzman kişilerin sunduğu bildirimleri yayımladık. Ayrıca merkez bünyesinde bir kitaplık ve arşiv oluşturmaya başladık. Ben de, özel arşivimden bazı değerli kitap, belge ve tarihsel haritaları bu arşivimize bağışladım. Aslında amacımız, zamanla AÇASAM'ı geliştirip, ona bir Araştırma Enstitüsü Statüsü kazandırmaktı. Ancak, yeterli desteği göremediğimiz için bu hedefimizi gerçekleştiremedik.

AÇASAM bünyesinde; Dr. Mithat ATABAY, Dr. Ahmet ESENKAYA, Dr. Muhammed ERAT ve Emekli Paşamız Mustafa Kemal TUTKUN ile birlikte, sınırlı olanak ve çeşitli zorluklara karşın, güzel şeyler gerçekleştirebildiğimize inanıyorum. Bu merkezde yürüttüğüm başkanlık görevimden, yoğunlaşan diğer bilimsel çalışmalarım nedeniyle, 2006 yılında ayrılmak zorunda kaldım. 2008-2010 yılları arasında Rektör Prof. Dr. Ali Akdemir'in isteği ile tekrar başkanlık görevini üstlendim. Daha sonra 2013 yılında, yaklaşık 40 yıl çalıştıktan sonra üniversiteden emekli oldum, Çanakkale'ye yerleştim. Bugün de, ders vermek dışında, akademik çalışmalarına devam etmekteyim. Konferanslara katılıyorum, çalışmalarımı sürdürüyorum.

AÇASAM benden sonra da akademik etkinliklerini, koşulların elverdiği ölçüde sürdürmektedir. Bu bağlamda Sn. Mithat ATABAY'ın çabalarını özellikle belirtmek isterim. Mithat Bey ayrıca, bir süreden beri, derginin şahsıma armağan edilecek özel bir sayısını çıkartma düşüncesini benimle paylaşmaktaydı. Sonunda, AÇASAM Başkanlığı'nın sağladığı destek ve katkılarla, bu gerçekleştirildi. Kendisine ve projenin gerçekleşmesine katkıda bulunanlara içten teşekkür ve saygılarımı sunmak isterim.

Ben, AÇASAM'ın geliştirilerek güçlendirilmesi halinde, ileride çok daha verimli çalışmalar yapabileceğine, Çanakkale Savaşları Tarihi ve Çanakkale ile ilgili konularda, bugün de varolan akademik boşluğun doldurulmasına değerli katkılar yapabileceğine yürekten inanıyorum.

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı

The Turkish Yearbook of Çanakkale Studies

Yıl / Year **15**

Sayı / Number **23**

Güz / Autumn **2017**

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Yücel Namal & Sezgin Topal Mızrak

I. Dünya Savaşı'na Ait Macarca Bir Eser: "Törökök" (Türkler)

A Hungarian Work related to World War I: "Törökök" (Turks) **1-44**

İbrahim Erdal

Erken Cumhuriyet Dönemi (1920-1938) Büyükelçilik Raporlarında Trabzon-Tebriz Transit Yolu Projesi

Early Republican Period (1920-1938) Trabzon-Tabriz Transit Road Project in Embassy Reports **45-60**

Mesut DüNDAR

Çanakkale'de Geç Osmanlı Dönemi Camileri

Late Ottoman Mosques in Çanakkale **61-92**

Çağatay Benhür & Erol Yüksel

Konya'nın 1930'daki Sosyal, Siyasi ve Ekonomik Görünümü ile Belediye Seçimleri Üzerine Bir İnceleme

A Research on Municipal Elections and Social, Political and Economic View of Konya in 1930 ..... **93-117**

Taner Gök

On Altıncı Asırda Bir Şehir Övgüsü: Budin

A City Praise in the Sixteenth Century: Budin **123-134**

Emre Saral

Avusturyalı Savaş Muhabiri Georg Bittner'in Çanakkale Cephesi İzlenimleri

Impressions of Georg Bittner, an Austrian War Correspondent, on Çanakkale Campaign **133-163**

Aytun Yazgı

Flavius Hanedanı'nın (MS. 69-96) Anadolu Eyalet Yönetimi ve Ekonomi Politikası

Anatolian Provincial Administration and Economic Policy of the Flavian Dynasty (AD 69-96) **165-181**

Gürhan Kınalı

Çok Partili Sisteme Geçişin Sancılı Kesitlerinden Biri: 1947 Yılı Bütçe Görüşmeleri

One of the Painful Sections of Transition to a Multi-Party System: The 1947 Budget Negotiations 183-220

Fikrettin Yavuz & Murat Toman

Avustralyalı Gazeteci Keith Arthur Murdoch'ın Çanakkale Cephesine Dair Raporunun Analizi

Analysis of the Report on Dardanelles Campaign by Australian Journalist Keith Arthur Murdoch 221-246

Turan Takaoğlu & Mithat Atabay

Çanakkale Savaşı Sırasında Osmanlı Kültür Varlıklarının Akıbeti Üzerine

On the Fate of Ottoman Cultural Properties during the Gallipoli Campaign 247-264

Murat Ay & Veysel Tolun

Troas Bölgesi'ndeki Antik Granit Ocakları: Yeni Bulgular

Ancient Granite Quarries in Troad: New Findings 265-295

Ertan Erol

Dil ve Güvenlik: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın Azınlık Dili Politikası

Language and Security: Minority Language Policy of Organization for Security and

Co-operation in Europe 297-316

Nurdan Küçükhasaköylü

İngiliz Ressam William James Muller ve Anadolu Seyahati

English Painter William James Muller and His Anatolian Travel 317-337